

Джонатан Свіфт

Мандри до різних
далеких країн світу
Лемюеля Гуллівера,
спершу лікаря,
а потім капітана
кількох кораблів

Харків
«ФОЛІО»
2021

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

ВІД ВИДАВЦЯ ДО ЧИТАЧА

Лемюель Гуллівер, автор цих Мандрів — мій давній і щирий приятель; ми з ним якісь родичі через матір. Років зо три тому містер Гуллівер, утомившись від занадто частих відвідин цікавими його господи в Редріфі, купив невеличкий клапоть землі з пристойним будинком на нім поблизу Ньюарка в Ноттінгемширі — своїй батьківщині, — де живе й досі самотній, але шанований своїми сусідами.

Хоч містер Гуллівер і народився в Ноттінгемширі, де жив його батько, але я чув від нього, що родина його походить з Оксфордшира. Як підтвердження цього, я бачив на Бенберійському кладовищі в цім графстві багато надгробків та могил Гулліверів.

Перед тим, як покинути Редріф, він передав мені на охорону цей рукопис, дозволивши робити з ним, що я схочу. Я тричі уважно перечитав його. Стиль його — дуже ясний і простий, і єдина хиба, яку я знайшов у нім, — та, що автор, наслідуючи манеру всіх мандрівників, пише занадто докладно. Від усього прочитаного складається правдиве враження. Це й зрозуміло, бо автор рукопису такий відомий своєю правдивістю, що серед сусідів його в Редріфі, коли хто хоче ствердити щось, стало немов за прислів'я: «це так вірно, неначе сказав містер Гуллівер».

З поради багатьох достойних осіб, яких я, з дозволу автора, познайомив із тим рукописом, я наважуюся тепер пустити його у світ, сподіваючись, що, принаймні на деякий час, наших молодих благородних читачів він розва-

жатиме краще, ніж звичайна писанина політиків та партійних діячів.

Цей том був би щонайменше вдвоє більший, якби я не насмілювався викреслити численні місця, присвячені вітрам, припливу та відпливу з метеорологічними особливостями різних подорожей і найдетальнішими описами способів керувати кораблем під час шторму; і все це мовою в стилі моряків. Те саме було з розповідями про широти та довготи. Це дає мені підстави побоюватись, що містер Гуллівер буде трохи невдоволений, але я вирішив по змозі зробити його твір зрозумілішим читацькому загалу. А втім, якщо моя необізнаність із морськими справами спричиниться до яких-небудь помилок, то відповідаю за них тільки я; а коли який-небудь мандрівник зацікавиться побачити весь твір повністю, як він вийшов з-під пера автора, я охоче задовольню його цікавість.

Подальші подробиці щодо автора читач знайде на перших сторінках цієї книги.

Річард Сімпсон

ЛИСТ КАПІТАНА ГУЛЛІВЕРА ДО ЙОГО ДВОЮРІДНОГО БРАТА СІМПСОНА¹

Сподіваюсь, коли б вас не попросили, ви не відмовитеся визнати привселюдно, що своєю великою та постійною наполегливістю ви спонукали мене опублікувати дуже недбале й неточне оповідання про мої мандри. Ви радили мені найняти кількох молодих джентльменів з якого-небудь університету, щоб привести його до ладу та виправити в нім стиль, як зробив це на мою пораду мій кузен Демп'єр² зі своєю книгою під назвою «Подорож навколо світу». Але я не пам'ятаю, щоб давав вам право згоджуватися на будь-які пропуски і ще менше — на вставки. Тому я тут же цілком відмовляюся від останніх, і зокрема від абзацу про її величність — святої та славної пам'яті королеву Анну, — дарма, що я шанував та поважав її більше, ніж будь-яку іншу істоту людську. Ви чи та особа, якій ви доручили виправити рукопис, мали б узяти до уваги, що я не хотів — та й непристойно було б — вихвалити перед моїм хазяїном гуїнгнмом будь-яку тварину нашої породи. До того ж неправдивий і самий факт. Як мені відомо — бо я був деякий час в Англії за королювання її величності, — керувала вона з допомогою першого міністра; навіть двох, одного за одним. Перший був лорд Годольфін, а другий — лорд Оксфорд. Отже ви змусили мене

¹ Листа цього, хоч і датованого 1727 р., вперше надруковано в дублінському виданні Фолкнера 1735 р.

² Відомий англійський мореплавець XVIII ст.

говорити те, чого не було. Так само в оповіданні про Академію прожектерів та в багатьох місцях моєї промови до мого хазяїна-гуїгнгнма ви випустили дещо істотне, або зменшили його вагу чи змінили так, що я ледве впізнав свій власний твір. Коли я раніше натякнув вам на це в одному з листів, ви зволили відповісти, що «боялись образити; що люди, які мають владу, дуже пильно стежать за всім, що друкується, і здатні не тільки тлумачити, ба й карати за все, що здається їм інуендо»¹ (так, здається, назвали ви це). Але яким, прошу, способом те, що я говорив стільки років тому на відстані п'яти тисяч миль, в іншому королівстві, можна прикласти до когось з егу, що, як переказують, керують тепер нашим стадом? До того ж це було за часів, коли я мало думав про нещастя знову жити під їхньою владою і мало боявся цього. Чи не маю я найбільших підстав сумувати, бачачи, як тут ті ж таки егу їздять в екіпажах, запряжених гуїгнгнмами, ніби вони — розумні створіння, а гуїгнгнми — дурні тварини? І, звичайно, одним з головних мотивів до мого всамітнення було бажання уникнути цього жакливого й огидного видовища.

Ось що вважав я за потрібне сказати вам про вашу поведінку та довір'я, яке я до вас мав.

Далі, я шкодую, що брак розсудливості дозволив мені піддатися на умовляння та неправдиві судження, якими ви та ще дехто схилили мене, всупереч моїй власній думці, дати згоду на видання моїх Мандрів. Згадайте, прошу, скільки разів, коли ви посилалися на громадське благо, просив я вас узяти до уваги, що егу належать до породи тварин, зовсім нездатних виправитися під впливом науки та прикладів. Так воно й вийшло: бо замість того, щоб бачити кінець усім зловживанням та порокам (принаймні, на цьому маленькому острові, як я мав підстави сподіватися) — минуло ось уже шість місяців, а я все не чую, щоб книга моя вплинула хоч раз згідно з моїми намірами. Я просив вас листовно сповістити мене, коли припинять своє існування партії та кліки; судді стануть освіченими

¹ Натяком.

та справедливими; адвокати — чесними та поміркованими і здобудуть хоч крихту здорового глузду; Смісфільд¹ горітиме полум'ям від пірамід із збірників законів; система виховання молодих дворян буде зовсім змінена; лікарів виженуть; самиці єгу пишатимуться своєю цнотливістю, чесністю, правдивістю та розсудливістю; королівські двори та приймальні великих вельмож будуть вичищені та заметені; розум, заслуги та освіченість — винагороджені; всі, хто неславлять друковане слово прозою або віршами, — засуджені на те, щоб їсти самий папір і вгамовувати свою спрагу самим чорнилом. Цих і тисячі інших поліпшень чекав я, повіривши вашій намові; вони ж бо становлять безпосередній наслідок приписів, уміщених у моїй книзі. І сім місяців, треба це визнати, були достатнім часом, аби виправити всі пороки та безумства, властиві єгу, якби натура їхня хоч трохи була схильна до доброчесності та мудрості. Але у своїх листах ви не тільки були далекі від задоволення моїх сподіванок, а ще й обтяжували щотижня нашого листоношу пасквілями, коментарями, розумуваннями, зауваженнями та іншими частинами твору. З них я бачу, що мене обвинувачують в осуді великих державних мужів, у приниженні природи людської (бо вони ще й досі насмілюються називати її так), і в ображанні жіночої статі. Я вважаю також, що складачі цієї базгранини не дійшли згоди між собою, бо дехто з них не хоче вважати мене за автора моїх Мандрів, а дехто робить з мене автора книжок, до яких я зовсім непричетний.

Зауважую я також, що ваш складач був настільки недбайливий, що переплутав час та дати багатьох моїх поїздок і повернень, ніде не поставивши вірно ні року, ні місяця, ні дня. Я чув також, ніби рукопис знищено по видрукуванні книги, а копії його я собі не залишив. Я проте послав вам кілька поправок, які ви можете зробити в тексті, якщо колись буде виходити друге видання. А втім, я не наполягаю на них і залишаю присуд на волю моїх розсудливих і безсторонніх читачів. Хай роблять, як їм буде до вподоби.

¹ Площа в Лондоні, де відбувалися прилюдні езекуції.

Дехто з наших егу-моряків знаходять, переказують мені, помилки в моїй морській мові, в багатьох місцях нібито неправильній і тепер невживаній. Тут я нічого поробити не можу. Замолоду, під час перших моїх подорожей, я вчився в дуже старих моряків і говорю так, як говорили вони. Але згодом я переконався, що морські егу, так само, як і суходільні, схильні запроваджувати нові слова у свою мову, яка змінюється в них рік у рік. Пригадую, що при кожному моїм поверненні на батьківщину їхня попередня говірка переінакшувалась так, що я ледве розумів нову. Помічаю також, що коли який-небудь егу з цікавості приїздить із Лондона відвідати мене в моїй господі, то ми ніколи не можемо викласти наші думки так, аби порозумітися.

Якби присуди егу могли хоч трохи впливати на мене, то я мав би серйозні підстави скаржитись, що дехто з них насмілюється гадати, ніби книга моїх подорожей — лише витвір моєї уяви, і натякають навіть, що гуїгнгнми та егу існують так само, як існують і мешканці Утопії.

Мушу, проте, зізнатись: мені ніколи не доводилося чувати, щоб якийсь нахабний егу заперечував існування тубільців Ліліпутії, Бробдінгнега (слово це слід вимовляти так, а не помилково — Бробдінґег) і Лапути або факти, які я розповів про них, бо істина відразу ж переконує кожного читача. А хіба в моїм оповіданні про гуїгнгнмів та егу менше ймовірності? Очевидно ж, що егу — тисячі, навіть у нашій країні, і відрізняються вони від своїх диких братів із країни гуїгнгнмів лише тим, що белькочуть щось і не ходять голі. Я писав для того, щоб виправити їх, а не для того, щоб дістати їхню похвалу. Однодушна похвала всього їхнього племені важить для мене менше, ніж іржання двох звироднілих гуїгнгнмів, які стоять у моїй стайні, бо від них, хоч які вони звироднілі, я все ж таки вчуся ще якихось чеснот без домішки пороку.

Чи не гадають ці жалюгідні створіння, ніби я звироднів так, що стану обстоювати правдивість моїх слів? Дарма, що сам я егу — і це добре знають у країні гуїгнгнмів — завдяки повчанням та прикладу мого високошановного хазяїна, спромігся (хоч, мушу признатись, із великими

труднощами) протягом двох років позбутися звички брехати, лукавити, обманювати та піддурювати, що так глибоко закоренилася в душах усіх представників моєї породи, і особливо європейців.

Маю я поскаржитися і ще на дещо в цих прикрих обставинах, але не хочу набридати більше ні собі, ні вам. Мушу відверто признатися, що після останньої моєї подорожі деякі вади натури єгу знову відновилися в мені через конечну потребу спілкуватися з небагатьма представниками вашої породи і, зокрема — членами моєї родини. Інакше я ніколи не заходився б коло безглузлого проекту переробити породу єгу в нашій королівстві. Тепер же я назавжди відмовився від таких химерних планів.

2 квітня 1727 р.

ЧАСТИНА ПЕРША ПОДОРОЖ ДО ЛІЛПУТІЇ

Розділ I

Автор оповідає про себе та про свою родину, про те, що спонукало його до мандрів. Його корабель розбивається, і він уплав бореться за своє життя. Дістається цілий берега в країні лілпутів. Його беруть у полон і привозять до столиці

Мій батько мав маленький маєток у Ноттінгемширі. Я був третій серед п'ятьох його синів. Чотирнадцятилітнім хлопчиком мене віддано до Емануелевого коледжу в Кембриджі, де я жив три роки і ревно віддавався вченню. Та хоч як мало допомагав мені батько, але й те було великим тягарем для його вбогих статків, і через три роки я мусив піти в науку до видатного лондонського хірурга — містера Джемса Бейтса, в якого вчився чотири роки. Від часу до часу батько присилав мені трохи грошей, і я витрачав їх на вивчення навігації та інших галузей математики, корисних тому, хто збирається подорожувати, бо завжди думав, що рано чи пізно мені доведеться заробляти хліб мандрами. Покинувши містера Бейтса, я приїхав до батька, де дістав від нього, дядька Джона та декого з родичів сорок фунтів стерлінгів готівкою і обіцянку дава-

ти тридцять фунтів щороку на утримання мене в Лейдені. Там протягом двох років і сімох місяців вивчав я медицину, знаючи, що це може знадобитися мені в довгих мандруваннях. По поверненні з Лейдена я, за рекомендацією мого милого патрона містера Бейтса, вступив як лікар на корабель «Ластівка» під командою капітана Ебрегема Пеннеля, з яким прослужив три з половиною роки, побувавши на Близькому Сході та в інших країнах. Повернувшись до Англії, я вирішив улаштуватися в Лондоні, до чого заохочував мене мій патрон містер Бейтс, який порекомендував мене багатьом своїм пацієнтам. Я купив у компанії будиночок на Олд-Джюрі і, діставши пораду змінити своє родинне становище, одружився з Мері Бертон — другою дочкою містера Едмонда Бертона, власника панчішної крамниці на Ньюгейтській вулиці, який дав за нею чотирьох фунтів посагу.

Але за два роки мій милий патрон Бейтс помер. Приятелів у мене було небагато, і практика моя почала підупадати, бо сумління не дозволяло мені наслідувати нечесні вчинки багатьох моїх співбратів-медиків. Отже, порадившись із дружиною та де з ким із знайомих, я вирішив знову стати моряком. Я служив лікарем на двох кораблях і протягом шести років не раз відвідав Індію та Вест-Індію і значно збільшив цим свої статки. На дозвіллі я читав твори найкращих сучасних і давніх авторів, бо мав завжди чимало книжок, а буваючи на березі, я приглядався до побуту та звичаїв людей і разом із тим вивчав чужі мови, до яких мав великий хист, бо в мене була гарна пам'ять.

Остання подорож була не дуже щаслива: море втомило вже мене, і я вирішив жити вдома з дружиною та дітьми. З Олд-Джюрі я переїхав до Феттер-Лейна, а звідти до Вупінга, гадаючи, що матиму практику серед моряків. Сподіванки мої, проте, не справилися. Три роки чекав я, що справи підуть на краще, і нарешті прийняв вигідну пропозицію капітана Вільяма Прічарда — господаря «Антилопи», що вирушав до південних морів. Ми відпливли з Брістоля 4 травня 1699 року, і спочатку наша подорож відбувалась за дуже сприятливих умов.

З деяких міркувань, читача не годилось би втомлювати подробицями наших пригод у тих морях. Досить буде сказати, що коли ми йшли до Ост-Індії, нас захопив жорстокий шторм і відніс на північний захід від Ван-Діменової Землі, як ми довідалися з вимірів, до тридцятого градуса і двох мінут південної широти. Дванадцять наших матросів померли від надмірної роботи та поганого харчу, решта зовсім знесиліли. 5 листопада — тобто як на ті місцевості, на початку літа, тоді дуже туманного, — матроси помітили скелю, що стрімла з води на віддалі з півкабельтова, але навальний вітер мчав нас просто на неї, і корабель вмить розбився. Шістьом, і мені в тому числі, пощастило спустити на воду човен і оминути і корабель, і ту скелю. Ми гребли, за моїми підрахунками, ліги¹ зо три, доки виснажилися зовсім, бо сили наші виснажила вже робота на кораблі. Далі ми пустилися на волю хвиль, і за півгодини ураган з півночі перекинув наш човен. Що сталося з моїми товаришами з човна і з тими, що врятувалися на скелі або залишилися на судні, — сказати не можу, але гадаю, що всі вони загинули. Я плів навмання, підштовхуваний вітром та припливом, раз у раз шукаючи ногами дна і не знаходячи його. Кінець кінцем, знесилившись і не маючи більше сил боротися, я раптом відчув, що стою на міліні. Під той-таки час помітно вщух і шторм. Дно тут було таке полого, що я брів щось із милю, перш ніж під восьму годину вечора дістався берега. Я пройшов ще з півмилі, але не бачив ознак ні житла, ні людей, а може, знесилений, не помітив їх. Я був страшенно втомлений; і втома, спека та півпінти бренді, що я випив, покидаючи корабель, схилили мене до сну. Я ліг на низеньку, м'яку траву і заснув таким міцним сном, яким не спав ніколи за свого життя. Спав я щонайменше дев'ять годин, бо, коли прокинувся, був уже білий день. Я хотів підвестись, але не спромігся й ворухнутись: я лежав на спині, а мої руки та ноги були міцно з обох боків прив'язані до чогось на землі, так само, як і моє довге, цупке

¹ Ліга — близько трьох англ. миль.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

ЗМІСТ

МАНДРИ

до різних далеких країн світу

ЛЕМЮЄЛЯ ГУЛЛІВЕРА,

спершу лікаря, а потім капітана кількох кораблів

Від видавця до читача	3
Лист капітана Гуллівера до його двоюрідного брата Сімсона	5

Частина перша

ПОДОРОЖ ДО ЛІЛІПУТІЇ

<i>Розділ I.</i> Автор оповідає про себе та про свою родину, про те, що спонукало його до мандрів. Його корабель розбивається, і він уплав бореться за своє життя. Дістається цілий берега в країні ліліпутів. Його беруть у полон і привозять до столиці	10
<i>Розділ II.</i> Імператор Ліліпутії в супроводі багатьох вельмож приходить подивитися на автора в його ув'язненні. Опис особи та одягу імператора. Щоб навчати автора їхньої мови, до нього призначено вчених. Його лагідна поведінка здобуває йому ласкаве до нього ставлення. Кишені його обшукують і відбирають шаблю та пістолети	20
<i>Розділ III.</i> Автор дуже оригінальним способом розважає імператора та його придворних обох статей. Опис двірських розваг у ліліпутів. Авторіві, на певних умовах, дають волю	31
<i>Розділ IV.</i> Опис Мілдендо, столиці Ліліпутії, та імператорського палацу. Розмова автора з першим секретарем про справи імперії. Автор пропонує імператорові прислужитися йому в його війнах	39
<i>Розділ V.</i> Автор надзвичайно дотепним способом запобігає ворожому нападові. Йому дають високий почесний титул. Приїздять посланці імператора Блефуску і просять миру. Пожежа в апартаментах імператриці. Як автор урятував решту палацу	44
<i>Розділ VI.</i> Про жителів Ліліпутії, їхню науку, закони та звичаї, систему виховання дітей. Як жив автор у цій країні. Реабілітація ним однієї вельможної дами	51
<i>Розділ VII.</i> Автор, діставши звістку про намір обвинуватити його в державній зраді, тікає до Блефуску. Як прийняли його там	61
<i>Розділ VIII.</i> Щаслива нагода дозволяє авторові знайти спосіб покинути Блефуску і, подолавши деякі труднощі, повернутися цілим та неушкодженим на батьківщину	69

Частина друга
ПОДОРОЖ ДО БРОБДІНГНЕГУ

<i>Розділ I.</i> Опис шторму. По прісну воду послано човен, і автор вирушає на нім досліджувати країну. Його, покинутого на березі, підбирає тубелець і відносить до садиби одного фермера. Прийом його і різні пригоди, що там трапилися. Опис жителів.....	79
<i>Розділ II.</i> Опис доньки фермера. Автора відвозять до одного торговельного міста, а потім до столиці. Подобиці його подорожі.....	90
<i>Розділ III.</i> Автора викликають до двору. Королева купує його в хазяїна-фермера і дарує королю. Він диспутує з великим ученим його величності. Для автора влаштовують кімнату в палаці. Він — у великій ласці в королеви. Автор захищає честь своєї батьківщини. Його сварки з карликом королеви	96
<i>Розділ IV.</i> Опис країни. Пропозиція виправити сучасні карти. Королівський палац і кілька слів про столицю. У який спосіб мандрував автор. Опис головного храму	107
<i>Розділ V.</i> Деякі авторові пригоди. Страта злочинця. Автор показує свою вправність у мореплаванні.....	111
<i>Розділ VI.</i> Різні вигадки автора на потіху короля та королеви. Він показує свої музичні здібності. Король розпитує про державний лад Англії, і автор розповідає про нього. Зауваження короля з приводу цього	120
<i>Розділ VII.</i> Любов автора до своєї батьківщини. Він робить королю дуже вигідну для того пропозицію, але його величність відкидає її. Необізнаність короля з політикою. Знання в цій країні дуже недосконалі та обмежені. Закони, військові справи та партії в їхній державі	130
<i>Розділ VIII.</i> Король і королева від'їжджають подорожувати до своїх кордонів. Автор супроводить їх. Докладна розповідь про те, в який спосіб покинув він країну. Автор повертається до Англії	136

Частина третя
ПОДОРОЖ ДО ЛАПУТИ, БЕЛНІБАРБІ, ЛАГНЕГУ,
ГЛАБДАБДРІБУ ТА ЯПОНІЇ

<i>Розділ I.</i> Автор вирушає у свою третю подорож. Його беруть у полон пірати. Злослівств одного голландця. Прибуття автора на острів. Його беруть до Лапути	151
<i>Розділ II.</i> Опис вдачі та звичаїв лапутян. Розповідь про їхню науку. Про короля з його двором. Як прийняли там автора. Жителі бояться та непокояться. Розповідь про жінок.....	157
<i>Розділ III.</i> Явище, яке пояснюється за допомогою сучасної астрономії. Великий розвиток останньої в лапутян. Королівський метод придушувати повстання	166
<i>Розділ IV.</i> Автор покидає Лапути. Його спускають у Белнібарбі. Він прибуває до столиці. Опис столиці й прилеглих місцевостей.	

Один вельможа гостинно приймає автора в себе. Його розмова з цим вельможею.....	173
<i>Розділ V.</i> Авторіві дозволено оглянути Велику Академію в Лагадо. Докладний опис Академії. Мистецтва, в галузі яких працюють професори	180
<i>Розділ VI.</i> Подальший опис Академії. Автор пропонує деякі вдосконалення, що їх приймають із вдячністю	188
<i>Розділ VII.</i> Автор покидає Лагадо й прибуває до Мелдонади. Кораблів нема. Він здійснює недовгу подорож до Глабдаддрібу. Прийом його управителем.....	194
<i>Розділ VIII.</i> Подальший опис Глабдаддрібу. Поправки до давньої та сучасної історії.....	199
<i>Розділ IX.</i> Автор повертається до Мелдонади й відпливає кораблем до Лагнегу. Автора заарештовано. Його посилають до двору. Як його прийнято. Велика лагідність короля до його підданців.....	205
<i>Розділ X.</i> Похвала лагнежцям. Докладний опис стрелдбрегів і численні розмови автора на цю тему з деякими видатними особами	209
<i>Розділ XI.</i> Автор покидає Лагнєг і відпливає кораблем до Японії. Звідти він на голландському судні повертається до Амстердама, а з Амстердама до Англії.....	218

Частина четверта ПОДОРОЖ ДО КРАЇНИ ГУЇГНГНМІВ

<i>Розділ I.</i> Автор вирушає в подорож як капітан корабля. Екіпаж вчиняє проти нього змову; довгий час його тримають під вартою в його каюті, а тоді зсаджують на берег у невідомій країні. Він іде в глиб неї. Опис егу — особливої породи тварин. Автор зустрічає двох гуїгнгнмів	222
<i>Розділ II.</i> Гуїгнгнм приводить автора до свого житла. Опис того житла. Як прийнято автора. Їжа гуїгнгнмів. Автор у скрутному становищі через брак харчу. Справу нарешті налагоджено. Як харчувався автор у цій країні	229
<i>Розділ III.</i> Автор вивчає мову. Гуїгнгнм, його господар, допомагає йому вчитися. Опис мови. Чимало визначних гуїгнгнмів приходять із цікавості подивитися на автора. Він коротко розповідає господареві про свою подорож	235
<i>Розділ IV.</i> Уявлення гуїгнгнмів про правду та оману. Господар не схвалює промови автора. Автор докладніше розповідає про себе та свої подорожні пригоди	241
<i>Розділ V.</i> З наказу свого господаря автор знайомить його зі становищем Англії. Причини воєн між монархами Європи. Автор починає пояснювати англійську конституцію.....	247
<i>Розділ VI.</i> Продовження опису становища в Англії. Характеристика першого, або головного міністра при європейських дворах	253
<i>Розділ VII.</i> Велика любов автора до рідного краю. Зауваження його господаря щодо описаних автором англійської конституції та англійського уряду; паралелі та порівняння. Спостереження	

господаря над людською природою	260
<i>Розділ VIII.</i> Автор розповідає про деякі особливості єгу. Великі чесноти гуїгнгнмів. Виховання та вправи їхньої молоді. Їхні національні збори	266
<i>Розділ IX.</i> Палка дискусія на національних зборах гуїгнгнмів і чим вона закінчилась. Освіта гуїгнгнмів. Їхні будівлі. Похорон у них. Хиби їхньої мови.....	272
<i>Розділ X.</i> Оселя автора і його щасливе життя серед гуїгнгнмів. Він удосконалюється в чеснотах, розмовляючи з ними. Їхні розмови. Господар сповіщає автора, що той має покинути їхню країну. Автор з горя зомліває, але скоряється. З допомогою приятеля-слуги він розпочинає робити та закінчує човен і навімання пускається в море	277
<i>Розділ XI.</i> Небезпечна подорож автора. Він прибуває до Нової Голландії, передбачаючи оселитися там. Один із тубільців стрілою ранив автора. Його хапають і силоміць садовлять на португальський корабель. Дуже чемне поводження з ним капітана. Автор повертається до Англії.....	285
<i>Розділ XII.</i> Правдивість автора. Намір, що його він мав, опубліковуючи свій твір. Осуд ним мандрівників, які відхиляються від істини. Автор запевняє, що не мав ніякого лихого наміру, пишучи цю книгу. Відповідь на одне зауваження. Метод колонізації. Похвала його батьківщині. Ствердження прав корони на країни, описані автором. Труднощі завоювання їх. Автор остаточно прощається з читачем, розповідає, як житиме в майбутньому, дає гарні поради й закінчує книгу.....	293
Примітки. <i>Борис Шалагінов</i>	299